

KOLENDAR

Sonce vzhaja ob 6.14, zahaja
ob 18.05. Dolžina dneva 11.52
Luna vzhaja ob 7.53, zahaja
ob 22.06.

Jutri 15. marca
Klemen, Svetopolk

Spominski dnevi

1885 je umrl Karl Marx, utemeljitelj znanstvenega socializma, generalni voditelj in učitelj svetovnega proletariata. Rodil se je 5. maja 1818.

**SLOVENSKO
NARODNO
GLEDALIŠČE**

PRESKRBA

Razdelitev zavolov velikonočnih zavojev. V torek 18. t. m. bodo začeli brezplačno deliti velikonočnim, upokojencem in revežem velikonočne zavoje, ki bodo vsebovali 2 kg koruznega zroba, 500 g sladkorja, 1 kg mleka v prahu, 1 skatlo mesa in 1 skatlo mleka, na odrezek 11a) prednostnih nakaznic za izredne delitve.

Dvig zavolov za brezposelne bo v trgovinah «*La Provvida*» od 16. t. m. ob predložitvi brezposelnosti izkaznice (roza) in sicer po sledenjem abecednem redu: v torek 16. A, B, C, D; v sredo 17. E, F, G, H, I, K; v četrtek 18. L, M, N, O; v petek 19. P, Q, R; v soboto 20. S, T, U, V, W, Y, Z. Za brezposelne bo delitev naknadno javljena.

Trgovine «*La Provvida*» bodo delile po spodaj navedenem urniku: od 13.30 do 8 do 12 ter od 14.30 do 18.30, v ul. Udine, trgu V. Veneta, ul. Muzio ter v ul. Cesare do

ZA TRŽASKO OZEMLJE

Danes 14. t. m. ob 15 in 20:

Ivan Cankar: «**KRALJ V BETAJNOVI**». Gostovanje v Nabrežini. Predstava ob 15 je namenjena obiskovalcem iz okolice Nabrežine.

Ljubiteljem gledališča iz oddaljenega mesta sporočamo, da Gledališne komedije «*Primorek zdrahek*», ki je pri vseh dosedanjih uprizoritvah dosegla velike uspehe, iz znanih vzrokov ne bo mogla videti v središču mesta.

Torek 16. marca ob 20 ur:

O'Neill: «**ANA CHRISTINE**». Gostovanje v dvorani prostovoljnega društva na Kontovih.

trgovine poslade od 8 do 12.30 ter od 15 do 18.30. Na Jožefovo 19, t. m. pa bodo vse trgovine poslovale samo od 7 do 12.30. Revuži s pred-
stavilci na nastopu, pa bodo vsi pred-
avizirali pri občinskem podpornem
uradu v dnevih, ki jih bo urad
sam določil. Za brezposelne, unoko-
pence in reveže Mli. Doline, Devi-
na, Nabrežine, Zgonika in Repen-
tabora bo zavojke delila tamkajšnja
občina.

Konservirano meso sa bolnice. V ponedeljek 15. t. m. bo v mestu
na želju dolič 2 skatli konzervirane-
ga konjskega mesa. »Horse
meat« na odrezke s datumom od
11. do 20. t. m. dodatnih nakaznic.
Konec razdeljevanja 31. t. m. Cena
v mestu 70, v podeželju 72 lir za
skatlo.

Delitev zavojke AVISS. V poned-
lejek 15. t. m. bo imenovane zavojke
delila samo prirediteljica, Fran-
čiška G. Gola od 8 do 12 ter od
14.30 do 17.30.

Konec razdeljevanja. V poned-
lejek 15. t. m. bo konec razdeljevanja

KONCERTI

PROSVETNO DRUŠTVO v
»ŠKAMPERLE« priredi v četr-
tek 18. t. m. ob 20.30 koncert
pevskega zbora pod vodstvom
tov. Venturinja. Vabljeni vsi.

ZPP

Zveza primorskih partizanov v
rajonu priredi danes ob 15 kultu-
rni prireditev v domu P. D. »Šk-
amperle«. Vstop bo s kazensko
kazno 100. P. D. po cenah: lir 50 za par-
tizane in aktiviste, lir 60 za ženske.
P. D., lir 40 za ženske.

KMETIJSKA NABAVNA V
PRODAJNA ZADRUGA V OJ-
STU vabi vse žlane in odjemal-
ce, ki so naročili sadna dre-
vesa in trste cepelneke, da dvigajo
in iste takoj v skladišču zadr-
gine.

hek 15. t. m. bo končana delitev
hlevj testenin za delavce zaposle-
ne pri težkih ali najtežjih delih
pri zavreških vojaških enotinah.
Na zapadle bone se ne bo več da-
lo.

Vpis upravičencev za mleko za
mesec april 1948. Od 15. do 20. t. m.
se morajo vsi potrošniki vpisati
(prenotirati) za mleko za mesec april
na odrezek III. živilske nakaznice
do aprila 1948.

Oddaja odrezkov dodatnih nakaz-
nic. Jutri morajo vsi razdeljevalci
živil oddati občinskemu prehranje-
valnemu uradu vpisne odrezke
urednostnih nakaznic in sicer I A,
VI F, VI F VI in VII C.

ENOTNI SINDIKATI

Stabilnet. V ponedeljek 15. t. m.
od 15.30. ura upravnega odbora v
ul. Imbriani 5.

JUSTANOVNI TROJ ZVEZE

Stabilnet. V ponedeljek 15. t. m.
od 15.30. ura upravnega odbora v
ul. Imbriani 5.

ge, ul. U. Foscolo št. 1, tel. 894386).

Naročnikom, ki ne bi dvignili
naročenih rastlin do 20. t. m.,
bo zapadla kavgija in zadrugi
bo upravičena prodati naročeno
blago drugim povpraševalcem
po dnevni ceni.

Za dvig sprejema naročil
za odbrana valilna jajca, piščan-
ta in za odrasle piščance po
konkurenčnih cenah, bodisi
svojem uradu ul. U. Foscolo št.
1, bodisi v svoji poslovalnici v
S. Mercadante št. 4, tel. 88191

Zlat prstan

je našla tov. N. N. v bližini nabo-
žinske postaje. Lastnik ga
dvigne v našem uredništvu.

NOVINARJEV bo danes ob 11 v ul. Trento 2-II.

Referenti zveznih združenj kakor tudi referenti združenj tovarniških združenj so vabljeni v sredo 17. t. m. ob 19.30 na sedež v ul. Imbriani 5 zaradi važnih problemov.

Sindikati mešane stroke. Vsi člani te stroke so vabljeni na sedež v ul. Conti 11 danes ob 9.

SIAU

Vsi demokratični železničarji so vabljani na predavanje, ki ga bo imel tov. Vidali danes ob 9.30 v ul. Conti 11.

PROSVETNA DRUŠTVA

Odg. urednik STANISLAV RENDI
Tisk Stabilimento Tip. Trieste

Rojstva, smrti in poroke

CIVILNE POKOKE: uradnik A. mando Zotti in uradnica Alma Tardurski.

CERKVENE POKOKE: uradnik Bonif. Modrassi in zabeznica A. Dotto, mehanik Mario Diutti in zabeznica Marija Timeus, uradnik Forno.

UMRLI so: 74-letna Evgenija Treza Morpurgo, 65-letna Ana Kompar v. Degrand 78-letni Ruggero Meyers, 17-letni Mario Iacomin, 12-letna Ana Giuliani v. Pirone, 8-letni Franc Bachis, 89-letni Antonio Maccari.

Senfakobsko prosvetno društvo „Ivan Cankar“ sporoča, da bo danes 14. t. m. ob 30.00 gostovalo pri prosvetnem društvu Ščakar v Zgornji Kolonji. Sodelujejo moški pevski zbor pod vodstvom tvr. Svare ter dramska skupina z enodejanko „Snubačs“.

Krajska prireditel pri Domju. Danes 14. t. m. ob 17 h bo v Valentičevi dvorani pri Domju krajsna prireditel, ki jo prireja društvo „I. Kralja“.

Opozarjamo vsa društva okrajra, da obveste vse svoje člane, da bi se je udeležili. Sodelujejo pevski zbori iz Boljuna in Doline ter krajsna godba. Vse sodelujoče pa opozarjamo, da se gotovo in točno udeležijo prireditve.

Prosvetno društvo „Fr. Marušič“ Roculu priredi v sredo 17. marca ob 20 uri veseli večer pod naslovom »Čura smeha«. Sodelujejo tudi člani Slovenskega narodnega gledališa.

Stroje Singer
garantirano dobre in drugih
znamk od lir 12.000 dalje prodam.
Skladnice Costovick, ul. Manzoni 4

MALI OGLAS
SEMENSKI KROMPIR drobni
zdrav po 20 lir, za kuhno stro-
debel po 25 lir za kg. Sklad-
Lucco, Trst, ul. J. Cavalli 10.

DANES od 14 do 18 prodam o-
krojski mliz, gramofon, plošče
razno. G. Capella 10.

STROJEPISKA z znanjem slove-
skega, nemškega, francoskega
hrvaškega in okreškega jezika
dolgo notamno prakso, se po-
roča za prepisovanje aktov. Bro-
Vika, ul. Perarolo 4, Barkovlje.

† Po dolgi in mučni bolezni
daleč od svojih, je preminel
dne 7. t. m. v Luk!

ANTONIJA ŠEGINA
roj. Verža
Prosek, Postojna 13.3.1943.
Zaluželo: sin JUST
in ostalo sorodstvo

KINO NA OPČINAH
predvaja samo še DANES v
srednjo t. m. ob 19.00 urah
v sodelovanju z občino

Obliče ženske
ob 19 vteflin. s picevini
Jožna Crawford igra glavno vlogo te okrutne usodopolne ženske.

V PONEDELJEK - TOREK
13. in 18. t. m. boste videli
film poln sentimentalne než-
nosti

V SREDO in ČETRTEK 17.
in 18. t. m. pa nekaj trezno
resnega v doživljanju

V PETEK 19. t. m. je praz-
nik: vse Pepec in Pepčete
bo očaral film

V SOBOTO 20. t. m. in v
NEDELJO 21. t. m. se bo
predvajal izredno lep film
svetovnega slovesa

**PREDSTAVE: V SREDO in ČETRTEK 24. in 25. t. m. se
bo predvajal velik sovjetski barvni film:**

Parada mladosti v Moskvi 1947
Začetek predstave bo pravočasno jaboljau.

ŠOFERSKI TEČAJ
ZADNJI TEČAJ ZA OKOLICO NA KONTOVELU.

Vplivanje dni 21. t. m. v »Novi društveni gostilni«
ob 10, v BRIŠČIKH ob 11 in v SEMPOLAJU ob 12.

TEČAJ TRAJA 30 DO 30 DNT.
Pouk zvečer in ob nedeljah.

S KONGRESA ASIZZ PIONIRJI MED NASTOPOM NA KULTURNEM VEČERU ASIZZ V DVORANI POMORSKE POSTAJE V TRSTU

Ameriški gestapo

Načelnik tajne policije Hoover je ljubljene „Nacionalne zveze industrijscev“ - Sredstva, namenjena za borbo proti fašizmu, je Hoover uporabil za borbo proti delavstvu

JAMES J. MALONEY eden izmed načelnikov ameriške tajne policije

Za življenja zadnje generacije se je politična tajna policija Amerike zelo razvila. Načelnik federalnega obveščevalnega urada Edgar Hoover ima danes na razpolago 14 do 15krat več denarja kot ga je imel leta 1920, ko je še načeloval poznani rofenzivi proti rdečim.

Federalni obveščevalni urad, ki danes preganja progresivne Američane, je bil združenim ameriškim državam nepoznan 120 let obstoja. Washington, Jefferson, Andrew Jackson in Lincoln so se znali brez njega.

Tajna policija se je razvila istovrstno z razvojem ameriškega imperija. Ustanovil jo je Theodore Roosevelt, da bi kontrolirala člane kongresa, ki mu niso bili pri srecu.

Tajna policija se je postopoma razvijala. Leta 1913, ki je bilo prvo leto predsednikovanja Woodrowa Wilsona, je znal isti državni proračun raziskovalnega urada, kakor se je takrat imenovala tajna policija, samo 415.432 dolarjev. To je bilo nekaj več od enega odstotka sredstev, ki jih danes trošijo Hooverjevi agenti.

Leta 1917 je bil Hoover vključen na plačilni seznam obveščevalnega urada kot glavni „antiradikalni“ agent. Špijunska organizacija je razpolagala s 617.534 dolarji.

Leta 1918 pa so se zaradi ofenzive proti naprednemu delavskemu pokretu fondi tajne policije zelo povečali. Ponovno pa so se zvečali leta 1919, ko je postal Hoover načelnik novega centralnega oddelka obveščevalne službe. Pravi sodni minister je bil takrat A. Mitchell Palmer, ki je znal po svojih epohalnih protirdečih.

V času, ko so bili pogromi proti rdečim najhujši, je dosegel špijunski buget 2.437.104 dolarjev. V eni noči je Hoover brez aretacijskega naloga aretiral 6000 delavcev.

Hoover je zbral na tisoče kartonov z osebnimi podatki „radikalcev“ z „nevarnimi mislimi“. Pomagal je tudi, da so iscenirali sodni proces proti Sacou in Vanzettiju.

V tej mračni periodici, je plačal pred 20 leti časopis „New Republic“, je Hoover sestavil spisek pol milijona ljudi, ki so prišli pod polječajo nadzorstvo kot nevarni zaradi ultraradikalnih, gospodarskih in političnih nazorov in delavnosti. Hoover je za 14 let prehitel Heinricha Himmlerja.

Takrat kot danes so bi našel vrh sovobolomiac na spisku Hooverjevega obveščevalnega urada.

Delavnost tajne politične policije je postala tako obširna, da je leta 1924 izdala „Ameriška zveza za zaščito državljanov“ pravičnega brošuro pod naslovom „Špijunski sistem o nacionalnih razmerah in voditeljski center“

ISTRA NE BO NIKDAR in nikomur več hlapčevala

Z AGRARNO REFORMO JE KONEC IŽŽEMANJA KMETOV - V SAGETU SE JE ZDRUŽILO 41 DRUŽIN IN USTANOVILO ZADRUGO PROIZVAJALNIH SREDSTEV

Nekdo mi je dejal, da je agrarna reforma tako staro vprašanje kot je star sam svet. O njej so baje razpravljali že Asirci in Babilonci med Eufratom in Tigrisom; razumela je Grke in Rimljane. Ker je bil ta „nekdo“ zelo učen človek, sem mu rad verjel. Naj bo kakor koli, v Istri se o reformi zelo mnogo govori in danti na kolona, ki ne bi bil z njo zadovoljen, razen morda nekaj hlapčevskih in spekulantskih duš, ki pa se jih bo na svetu vedno našlo.

Zadnjič smo objavili nekaj podatkov o agrarni reformi, predvsem iz koprškega okraja. Ker pa so številke prava stvar, smo šli med kolone same in se z njimi marsikaj pomenili.

Mimo nas so bežala zelena polja in čeprav smo bili šele prvi dnevi februarja so že cveteli mandoljini. Tam na rti Savudrija vse zeleno od ozimnic. Rdeča, masna zemlja se je drobila pod drevesi, nekaj kilometrov dalje morje.

Valica. Skupina hiš. Vsi so bili koloni. Medica Jakob nam pripoveduje, da čita vsak dan „Riječnik list“. Zadovoljen se smehlja, saj ni 25 let bral v svojem jeziku. Ima 3 in pol ha one masne, rdeče zemlje. Njive, pašnik, vinograd. Za hišo že precej visoka cizmina. Je kar zadovoljen. Lani je sicer bila suša, toda žiti, kar ga je pridelal, ni bilo treba odati. Tudi davkov ni dojel nič plačati. Fašisti nekaj niso vprašali za vreme. Ni jim bilo mar za točo, niti če je bila krava molenca. Davke so vseno molili. Le škoda, da je tako malo umetnih gnojil. Letos bo kruha, do sije letina dobro kaže.

Letos bodo prut plačali davke. Nekaj je moral prodati za davke 8 hl vina, to je ves svoj pridelek, sedaj pa jih bo plačal vse s 50 litri. Gospodar kolonov se je imenoval Furigoni. Vprašali smo kolone, če pa je sedaj „Se ne bo več vrnil, in če se bo vrnil...“, je kmet odločno zamahnil z vilami in dejal: „eg te čakajo!“

Toda koloni niso le Hrvatje, so tudi italijanski Istrani od Novigrada. Vsi so zadovoljni, nikomur niti na misel ne pride, da bi jim še kdaj gospodar uvel armijo.

Ob cesti, nekaj pred Umagom, je pet hiš. Pred neko hišo ravno odraja debelega prašča, ki so ga bili zjutraj zaklali. Mlad, čokot frnt si briše krvave roke ob predpasnik.

Vprašam ga: „No, kako gre kaj?“ „Dobro“, odvrne. Za njim pa mati, ki je ravno krila: „Le povej tovarišim resnico. Zgodovinski smo, toda malo več oblike in čevljev bi radi!“ Sin, ki je bil partizan, se obregne: „Vse bo, vse bo; veste, stari so zmeraj nezadovoljni in godrnjajo, pa tudi če bi se odšla med in miko.“

Stara še doda, da so bili sami lastniki zemlje že prej in da niso od reforme nič dobili.

V drugi hiši so koloni. Tudi ti so zadovoljni, vel, stari in mladi

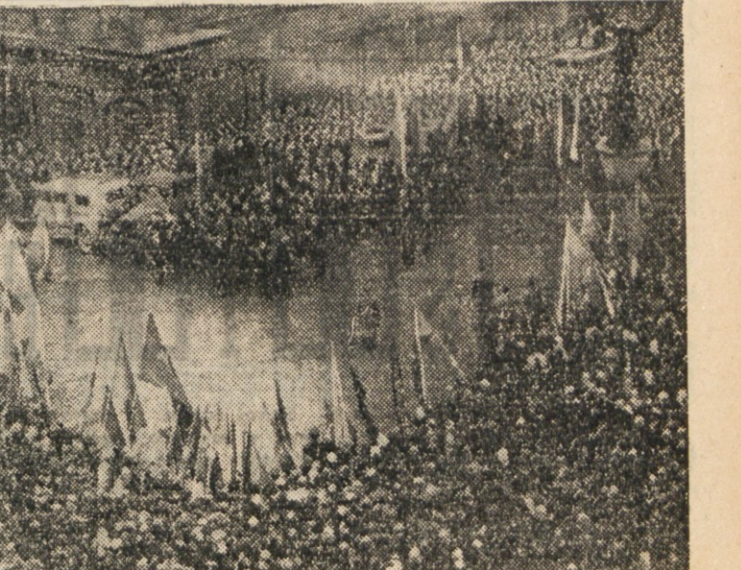
se delajo zase, imajo malo davkov in se dobro zavedajo, da bo treba še malo potpeti, pa bo mnogo bolje in ne bo manjkalo niti gnojil niti obute niti obleke.

Pridemo v Sagit. Tu je zadruga proizvajalnih sredstev, na majhni vzpetini stoji pravi gradec. Tod so stoletja gospodovali De Franceschi, obnašali so se kakor pravi graščaki. Ko je šel kmet mimo njih, se je moral priogniti skoraj do tal. Imeli so 437 ha zemlje. One dobre rdeče, masne zemlje. Pridelek se je od vsepovod stekal v njihovem dvorcu. V zadnjem času se je spreminjal v razkošne večerje, avtomobile, letovanje in inozemstva. Po navadi je ostal en sin doma in žulil kmete, ostali pa so šli študirat in zavzemali v Istri važne položaje.

Sedaj je izžemanja konec. Zemlja so razdelili raznim kolonom ali dani onim kmetom, ki so je imeli premo. 41 družin pa se je združilo in ustanovilo zadrugo proizvajalnih sredstev. Zemlja je last posameznikov, le orodje in vprezna živina je skupna last. Zemlje obdelujejo 120 ha, živine imajo 50 glav. Za živino imajo skupen travnik, ki ga skupaj kosijo. Kar potegnejo za mleko, gre v skupen sklad, s katerim si nabavljajo nova orodja in živino. Sedaj imajo 1 milijon kreditov v zadrugi in si bodo nabavili mlatnico in traktor.

Prej so bili tu najemniki in poljudarji, zato je bila zemlja slabo obdelana. Sedaj pa so obdelali vsak kosček zemlje in pridelek se je zvišal za 50%.

Položaj najemnikov je bil obupen. Najemnik, ki je imel 2 ha

OGROMNA MNOŽICA 200.000 KMETOV IN POLJEDELSKIH DELAVCEV JE BILA DNE 29. FEBRUARJA T. L. NA KONGRESU CESKOSLOVASKIH POLJEDELCEV V PRAGI. KONGRES JE BIL OBENEM PROSLAVA 100-LETNICE ODPRAVE ZEMELJSKE TLAKKE. NA KONGRESU SO TUDI SPREJELI ODLOČITEV VLADNE, DA SE BO ZEMLJA RAZDELILA SAMO TISTIM, KI JO OBDELUJEJO. TAKO JE POSTAL CESKOSLOVASKI KMET SVOBODEN TUDI NA SOCIALNEM IN EKONOMSKEM POLJU.

V glavnem internacijskem taborišču za črnoborzijske in spekulante

Ljudski izkoriščevalci spoznavajo delo - Taborišče ima več kot 400 „gostov“ samih ljudskih škodljivcev

Malo izven Budimpešte mi je na cesti, ki vodi na deželo, pokazal neki delavec s prstom na mej. „Glavne internacijske aborzijske.“

„Delajo trdo“, je pristavil in odšel.

Taborišče ni obdano z žičnimi ovirami naslonenimi na elektriko, je pa obdan s stražami.

Vodja enega taboriščnega sektorja Beck, mi je razložil, po kakšni poti se konča v taborišču: črna borza, nedovoljeni zaslužki itd.

Tekstilni magnat, ki si je nakopil milijone s sleparjenjem ljudstva, je vzmernjen poslušal obsodbo ljudskega sodišča. Proti njemu je preveč dokazov, vendar pa si misli, da ni kaznivo kopirati bogastvo. Saj je bilo vedno tako!

Javni čileci pa bi njegovih uslabi. Magnat je bil obsojen na „Glavno internacijsko taborišče“ na 1 mesec, na eno leto, na več let, kolikor so bili pač vsaki njegovi nedovoljeni zaslužki.

V taborišču morajo „klienti“ vsaki zgodaj skoro ob zori, nato pa gredo na delo in delajo za lokalni statumi.

Direktor tekstilne tovarne v Kunsaglju Jozsef Barany streže strojem z oljem ter je ves umazan. Ceno flanelin izdelkom je povišal za 50 odstotkov. Nekoč se je v svojem osebnem uradu dobro skrival pred delavstvom. Danes mora prinašati zbadljivke delavca Lajosa Kovacza, ki dela ob soednjem stroju in je bil zaradi tatvine v isti tovarni obsojen na 3 mesece prisilnega dela.

Istvan Bagdi je star veteran. Bil je solastnik tekstilne industrije Leszla Kóna na trgu Appony. Potem je prišel falsificirati blagajniške knjige, da bi prevzel državno blagajno. Danes z veliko spretnostjo naklada blago na za to določene police.

Imre Keosi je bil zaradi manipulacije z dolarji in francoskimi franki svojih klientov obsojen na eno leto in 2 mesece prisilnega dela. Prepričan je bil, da ga zaradi tega ne bodo mogli obsojiti. Kljub vsemu zelo pridno maže stroje z oljem.

V manjšem oddelku delata v belih delovnih oblekah plemeniti Szalai in žena evilekga Hubay Kalmana. Pripravljata rožnate modre obleke in hlače za otroke.

Taborišče ima tudi moderno pisarnico, katere vodja je Arpad Beck. Bil je nepošten bankir, se vseh plač je postal dober delavec z dveh vidikov. Z veliko natančnostjo vpisuje papir, v njegovih knjigah pa ni nikdar primanjkljaja.

Odlični delavci je tudi trgovec Jozsef Szendrői iz Kobanya. Zaradi ndovoljenega zvišanja ocn je bil obsojen na 6 mesecev. Sedaj lepi lepenco.

Najelegantnejši leplec pa je dr. Frank Gyry. V inozemstvu je odposlal na svoj račun z falsificiranimi dokumenti 700 vagonov soli in več sto tisoč florintov. V taborišču je iz glavnega direktorja napredoval v lepice lepence.

V oddelku za sekanje drv delajo bivši predsedniki za mesno prehrano Zoltan Damási, steklar Denta in svetelgrovec s keramiko Gal, ki seka debele trame.

V ženskem oddelku dela mlada hitlerjanka Ilonka Nemeth. V oddelku pa delajo črnoborzijska s cigareti Nászadi, trgovka z majicami gošpa Juhász ter žena uradni ka ministrstva Bela Vaszarhely, ki je bila znana po svojih dragh krzenih plaših ter bajnih črnoborzijskih poslih.

Skupaj je več kot 400 gostov „Glavnega internacijskega taborišča“. Lahko rečemo, da ne delajo slabo. To dokazuje, da niso brez koristi.

IZ BENEČIJE PISEJO

ŠT. PETER OB NADIZI

V nedeljo 29. februarja je prišlo v neki vaski gostilni od spora med predsednikom lokalne sekcije „demokrazie cristiane“ in njegovimi pajdasi ter našimi zavednimi šempetrci ter domačini iz bližnjih vas. Zloglasni demokristjanski voditelj Zorizz je začel vpletati, da Slovenci v Benečije ni smeli jesti italijanskega kruha, ker ta prihaja iz Amerike in vadi, da Amerika sovraži slovanske narode. Slovenci, iz Benečije naj gredo v Jugoslavijo, v obratnem primeru bodo uničili Italijo.

Domačini so mu seveda odgovorili kot je bilo potrebno, nakar je gospod Zorizz menjal taktiko in obljubil prisotnim „nasprotnikom“, visoke položaje in dobre plače pod pogojem, da se vpišejo v demokristjansko stranko. Nato so stopili v diskusijo še trikolonisti Bevilacqua Alfredo in

POGLED NA BOKO KOTORSKO, KIER SO SE PRED 30 LETI UPRLI AVSTROGRSKI MORNARI

Jussa Umberto ter izjavili, da če naši tovariši ne bodo sledili pozivu Zorizzja, bodo zginitli kot je zginit Mahatma Ghandi.

Jasno je, da so trikolonisti s temi manevri hoteli izvesti incident, kateri h krivdo b. seveda vrgli na zavedne domačine in zahtevali njihovo aretacijo, tako bi se iznebili naprednih elementov, ki jih metajo polena pod noge zaradi skorajšnjih volitev.

(Po „Soči“)

Šest dni je odločilo usodo češkoslovaške republike

NE GRE ZA DRŽAVNI UDAR ENE STRANKE, KOT JE ZADEVO PRIKAZOVAL REAKCIONARNI SVETOVNI TISK, TEMVEČ ZA ODLOČNO IN TRDNO VOLJO ČEŠKOSLOVAŠKEGA NARODA, DA SI ZAGOTOVI IZVEDBO GOSPODARSKE IN SOCIALNE OBNOVE TER UTRDI POLITIČNO SAMOSTOJNOST DRŽAVE IN NJENO VARNOST

(Od našega posebnega dopisnika)

Iz načina, kako je reakcionarni svetovni tisk pisal o vladni krizi v Českoslovaški, je videti ne samo popolno nepoučenost o razmerah v Českoslovaški, temveč tudi jasen namen, da se za vsako ceno ustvari nerazpoloženje do vsega, kar ima značaj napredne državne ureditve. To je razvidno iz pavšalnih obdolžitve, ki jih je lanstrval v svet reakcionarni tisk, trdeč, da gre za odpravo parlamentarnih in demokratskih svobod v Českoslovaški državi, o kateri so nedeli povedali, da je predstavljala „sriščo svoje pripadnosti k vzhodnemu bloku ob ohranitvi zapadnega demokratskega parlamentarnega sistema“ rahlo upanje na spravo med zapadom in vzhodom. Serviranje takih pavšalnih obdolžitve javnosti je zločin že zaradi tega, ker so se namenoma zamolčali globoje in dejanske vzroke, zaradi katerih je prišlo do vladne krize.

Da se so bili lastniki še nacionaliziranih podjetij zopet polastili. Konkretne velja to za tovarno čokolade Orion, za tovarno hitstva Gotthold in druge. Te stranke so oteževale tudi, da se Nemcem zaplenjena podjetja priključijo k narodni imovini, ali pa so iz njih ustvarjali tako imenovana „zbytna“ (odvisna) podjetja, ki naj bi se zopet izročila v privatne roke.

SAHOVSKI DVOBOJ V ENEM IZMED DOMOVIGRE IN DELA V JUGOSLAVIJI

Nepoštenost v izvajanju agrarne reforme je izza časa prve republike (1920) je razvidna, če upoštevamo, da je bilo 650.000 majhni kmetom razdeljeno komaj 650.000 ha zemlje, torej 1 ha na kmeta, medtem ko je 2000 zemljiških veleposestnikov prejelo 200.000 ha zemlje, torej 100 ha na osebo. Iz prve agrarne reforme jim je uspelo protizakonito izločiti 1 milijona ha zemlje.

Da se odpravijo te krivice, je predložilo ministrstvo za poljedelstvo zakon o reviziji prve agrarne reforme, ki ga je parlament po dolgem zavlačenju sprejel šele julija 1937. Pravitnik o gverjanju revizije agrarne reforme pa je prišel v življenje šele januarja t. l.

Solska reforma v smislu podzavljenja šole je začela v popolni zasloj, odkar je minister Nejedlý prešel v resor socialnega skrbstva. Z dosledno sabotažo se je državal zakon o glasbi, ki je ureval glasbeno udejstvovanje in branil čezmerne zaslužke različnim glasbenim agenturam na škodo umetnikov.

Velike sabotaže so se izurševale zlasti pri razdeljevanju tekstilnih izdelkov, ki so jih prodajali industriji pod roko na črnem trgu in celo v inozemstvu na škodo prebivalstva, ki se je zaman spraševalo, kam gredo češkoslovaške količine tekstilnega blaga.

Vladni saboterji prodajali državo imperializmu

Sabotiranje dela v vladi je doseglo svoj vrh, ko je demokratski ministri narodno-socialistične, slovanske demokratske in lidove stranke, katero so podali predsedniku republike dr. Benešu 20. februarja s prozornim namenom, da se izločijo iz nove vlade zastopniki delovnih ljudi in se tako izvede državni udar po zgledu Francije.

Umetno je, da je dr. Beneš upošteval voljo večine češkoslovaškega naroda ter 28. februarja t. l. podpisal dekret o imenovanju nove vlade Klementa Gottwolda. Iz te vlade so bili izločeni saboterji, vanjo pa so vstopili ljudje, ki so dajali vsa zagotovila, da se bodo zvedle vse one gospodarske, socialne in kulturne reforme, ki so tri leta čekali uresnitvenja in katerih so se branili ljudje, ki so prodajali državo kapitalističnemu vplivu na škodo poštenega delovnega češkoslovaškega naroda.

Položaj v Českoslovaški je postal iz dneva v dan bolj nevarnejši, kajti z več ali manj spretni

mi mahinacijami je uspelo nekaterim strankam in sicer narodni-socialistični, lidovi in slovanski demokratski (klerikalni) stranki sabotirati izvedbo cele vrste od predsednika republike že v letu 1935 izdanih zakonov o nacionalizaciji podjetij o agrarni reformi, o kulturi in solstvu, o zvežni trgovini itd. Ko pa so se nekateri ministri kompromitirali o celotni zunanji špijonažni aferi, potem je naravno, da je prejelpla podpolječajo češkoslovaškega ljudstva in da se stranke ljudstva za svojo državno čarnost izločijo dro.

Ce do sedaj pogledati v ozajne in spoznati globoke vzroke, zaradi katerih je prišlo do vspeha maja 1945, kakor pravijo vsi Českoslovaški, potem moramo poznati vsaj najbolj kričiče pojave sabotaže, ki so jo izvajale navedene stranke v državnem življenju. Ne samo, da so se z njo zavedali, da je uspešno nacionalizacijo podjetij, temveč so celo pomagale

RUSKA LADJA „BAKU“ Z ŽITOM ZA ANGLIJO V ANGLEŠKIH VODAH. IZ KOSTANCE JE ODEPLJALO PRVI TON 8.000 TON ŽITA

NASA NEDELJSKA ČRTICA

GRADNOST

Ta zgodba je resnična in je zato lahko prav tako dobra kakor vsaka izmišljena. Jas na primer sem Stefan Polša prav dobro poznal. On je bil doma iz Ritomeč. To vam je vasica, tako majhna in tako mična, da bi se otroci lahko z njo igrali. Na griški ravni židjo skromne počepnjene hišice, pobeljene in pokrite s širokimi slamnatimi klobuki, da so iz daljave videti kakor kosmati jessenski gobani z belimi pečli.

V eni teh koč je bil rojen Stefan Poles. Tako je moral potem tam živet z očetom, ki je bil nekakšni zidarja in nekakšni tesarja, dokler se jima ni v trdi smiti streha pod težo snega sesedla in se nagnila naprej. Ker se je povešala nč vohod in nad jedno okno, sta ostala v temi. Torej je moral oči prebiti nasprotno steno, da sta prišla do suhljadi; se dobro, da je bil nekakšni zidarja!

To je stara Polša temeljito razkazila. Delal je, naj ga strela ubije in da je to nekakšni podobnega, kakor da bi vsistemu Florijanu sporela oči. Zdar koča ni bila več podobna kosmate-gobanu, marveč bolj lastnemu gospodarju, ki si je v jezi pomaknil klobuk na oči.

Potem ko je prišlo polje, je imel stri Poles, ki je bil nekakšni zidarja in nekakšni tesarja, polne roke dela drugod; potemtakem ni utegnil popraviti lastne bašte, na zimo pa je umrl in pustil Stefana sivega s koč, kakršna je pač bila: s poklopno streho in z lenujo v steni. To vse skupaj je bila prav za prav velika revščina, toda dogodilo se je pred več kot tridesetimi leti, ko ni bilo časa za razpravljanje, ker se je cesar domislil svojih narodov in jim poslal manifest: pokazalo se je, da je prišla za pretpanje, ki je ne kaže zamuditi.

Torej vojna! Toč okrog za njegovega življenja nikoli ni bilo nobene vojne, zato si Stefan pač ni mogel predstavljati, kakšna je ta stvar. Nemara se bo dlo tam kaj služiti, je mislil.

«Kam pa pridemo», so rekli vaščani, «s temi vojnam!» Seveda, tega oni ne morejo dovoliti, da bi jim pobili vse člane cesarske rodbine. Habsburžinci ni so morda Pivčanovi ali Koseričev iz Ritomeč in je vojna početakem na mestu, ampak če tusekator niso izbrali posredno, so rekli nekateri, takole na pomlad, ko bi se dalo marsikaj ukreniti. Pretpajali so se na meštu in z resnimi obrabi ogledovali tla.

Potem so morali nekateri odinuti. Stefan, ki se je ravnal po ostalih, je utaknil poziv za klobuk, se agnetel na lojtni voz in bi bil prav rad zaviral. Toda on, ki ni bil kakor oče, se pravi, nekdaj zidarja in nekakšni tesarja, naveden ljudi in pičle, je sedaj obnemigel zaradi žganja, ki so ga tudi vanj ulivali pred odhodom.

Tako se je priptil spčiti in prispan nekam na Kranjsko in v veliki vojašnici ves dan premišljal, kako bi se dalo obiti to neprimerno prireditve, kjer se zbira vse preveč ljudi in ki ji rečijo vojna.

Sedaj bi vsekakor kazalo bit nekakšno pokučen, je nekdo dejal med potjo, takole brez levega stopala ali s grbo na plečih. Takih torej niso vabili sem in se je splašalo, da Stefan o tem razmišlja. Takoj naslednji dan je rahllo očtalo, se tak pokazal tudi pri prvem maršu na bliatnem vzhlišču in ni bil prav nič iznenaden, ko ga je deseter upral, zakaj špa.

Zakaj špa? Pač zato, ker je špa.

Prvi, ampak on ga uprašuje, ali se je kdaj nemara pobil ali uskal, da zdaj špa.

Ne, ne, on ne špa zato, ker bi se bil pobil ali uskal, marveč zato, ker mu je ena noga za kake pol cole krajša od druge.

Takoj zatem je Stefan dobil broo v zadnjico, nekakšni številki prevelike čevlje in vojaško suknjo ter bil uvrščen med pešce. Kajpada tudi to ni bilo kdo ve kaj, ker so mu kasneje navrgli še dokaj zročno puško ter ga s samimi tujnimi vrtniki poslali naprej v Celje.

Tu je moral Stefan prestat hude dni, zakaj gluhi, kakor je bil, ni slišal povelj in ukazov zapirlih deseterja. «To hudičovo seme!» so rekli. S tem so hoteli povzditi svoje mnenje, zdravnik, ki je pregledoval možgna. Ta je takoj uprašal Stefana, ali je res gluhi. Kakopri! To zdravnik lahko takoj ugotovi, kajti Stefan molči in gleda povsem preprosto.

«Slišite?»
«Sliši!» Ne, kako naj sliši; sedaj bi moral odkimati. Toda, če je gluhi, mu tudi tega ni treba. «Mu bomo pač očistili ušesa z bodečo žico», je menil zdravnik in odločil naočne.

Torej je Stefan mogel editi iz ambulanti. Tade zdravnik je prav za prav dobričina in gotovo ne misli reano, si je djal, ter se brž ozri za srebnikom, ki je priženketal za njim po betonskem stopnišču.

Da, to je bila dokaj klavarna reč. Druga broa, krepka broa s vojaškim čevljem bi mu skorajda izpahnila sedelo.

Kdo bi si bil mislil, da bo Stefan na vse zadnje vendarle izšel iz strelskih jarkov! In polotaj tu je bil mnogo slabši nego v zaledju, to se je dalo takoj ugotoviti. Človeška koža je bila v teh krajih zelo poceni, odbita roka ali noga z nakovanim čevljem vred ni pomenila več od zlonimnega toporišča vojaške lopate. In glavat No d, glavat, ki ni več pripadala nekemu, je z vojno opraviila. Bila pa je vendarle najdragocnejša priprava in vsak jo je skrbno varoval, kakor so le možnosti dopuščale.

Stefan, ki je sodil, da je njegova dragocnjša od drugih, se je po prvem topovskem ognju zelo spremenil. Na primer jedel ni več O, d, tek in zaledce sta mu bila na mestu kakor ostalim, ampak čemu bi jedl! On si je rajši prisual polno posodo na jermen in jo vžil po dlati. Iz dneva v dan je bil slabši in iz dneva v dan je pogostje kričal «granata, granata!»

Da, da, so rekli deseterji, da, da, je menil dežurni oficir, majal z glavo in naročil bolničarjem, naj spravijo Stefana v zaledje. Takoj, gospod oficir! Toda, naj opravi, gospod oficir, katerega Stefana pa?

«Stefana Granato, vendar!»

V zaledju se Stefanovo stanje ni prav nič zboljšalo. Čeprav tu ni bilo slišati ne enega strela, je

vsak dan po nekajkrat stekel po ambulanti, utaknil glavo pod to ali ono ležišče in kričal: «granata, granata!»

Kaj naj le človek počne s takimile norcem! Zdravniki, ki so se ga pošteno naveličali, so ga neki dan poslali k vsem hudičem in mu voščili srečno pot.

Tako je Stefan Poles v spremstvu stražarja obilil še nekakšni vojaški uravod in se zopet znašel v Ritomečah. In po vsem, kar je prestal, ni bilo to nič napadnega. Granate, postavim, ni niti omenjal več, ampak vaščani so ga ustrovali ob vsaki priliki: no, Stefan Granata, povej vendar, kako je bilo na fronti! Potem otroci, ki je kričala za njim: «He, Stefan Granata!» in nazadnje se brez zaslužka tudi ni dalo živeti.

DORJAN

OLIMPIJSKE IGRE 1948 V LONDONU

Fedipid, mladi grški kurir je prvič preteklet tako imenovano «maratonsko proggo» 420 let pred Kristusom. Ta zgodovinski dogodek se bo zopet ponovil leto v Londonu, vendar ne na isti razdalji približno 35 km dolgi, kot je preteklet Fedipid iz Maratona, kjer je bila bitka, do Aten, kjer je komaj izustil besedo «zmaga» ter se zgrudil mrtve na tla zaradi izčrpanosti.

Klasična razdalja maratonskega teka je 26 milj in 385 yrdov, kar odgovarja okrog 42 km, po kateri je tekel prvi na olimpijskih igrah 1908 leta Italijan Dorando Petri, ki je vse do knca tekme vodil, vendar se je nekakšni metrov pred ciljem zgrudil in tako prepustil prvo mesto Amerikancu J. J. Hajesu. To je bil najbolj dramatičen trenutek takratnih olimpijskih iger.

Za merjenje točne dolžine proge maratonskega teka je bilo dolžen 8 angleških tehnikov, med njimi tudi nek star tekmaralec. Tek je bil začel in končal na olimpijskem stadionu v Wembley in bo ob enem najbolj ostrva v času od 30. julia, do 7. avgusta, času, ki je določen za lahkatletsko prvenstvo. Prvak maratonskega teka berlinske olimpijade Japonec K. Son ne bo mogel braniti naslova, kajti njegova država ni pripuščena k olimpijskim igram.

Polg maratonskega teka bodo tudi teki na 100, 200, 400, 800, 1500, 5000 in 10.000 m, štafeta na 4 x 100 m, 4 x 400 m, hoja na 10 km, tek čez zapreke na 110 in 500 m. Ni pa še določeno, če bodo izvidli tudi hojo po cesti na 25 in 50 km.

Zenske tekme bodo samo v štirih skupinah in sicer: tek čez zapreke na 80 m, tek na 100 in 200 m ter štafeta 4 x 100 m. Poleg imenovanih tekov bodo moški tekmovali še v troskoku, v skoku v višino in v daljavo, v metu diska, kopja, krogle in klavdiva, medtem ko bodo ženske tekmovali v skokih in daljavo in višino ter v metih diska, kopja in krogle.

Lahkatletika bo zastopana tudi z desetorbojem, ki obsega teke na 100, 400 in 1500 m, tek čez zapreke na 110 m, skoke s palico, v višino in daljavo ter mete krogle, kopja in diska. Vse tekme bodo na stadionu, ki ima prostora za 80.000 gledalcev. Kakor je javljeno, bodo lete vse tekme, ki so bile na zadnji olimpiadi 1936 leta z izjemo hoje na 10 km, ki je bila zadnjič na sporedu na olimpiadi 1924 leta.

Združene ameriške države so juvile, da bodo branile vse 12 prvenstev, medtem ko Nemčija kakor tudi Japonska ne bosta imele te možnosti zaradi izključitve iz olimpijskih tekem.

Kolesarske tekme za olimpijsko prvenstvo bodo, kakor poročajo prireditelni odbor, v času med 4. in 7. avgustom v Herne Hill-u, enemu izmed londonskih predmestij, in bodo sicer dve tekmi v hitraci posameznikov, 4000 m za ekipe narodov in «stend» na 2000 m. Posamezniki, kakor tudi ekipe narodov bodo tekmovali tudi na cesti v dolžini 250 km.

Plavalne tekme se bodo začele 6. avgusta, medtem ko bodo finalne tekme 12. in 13. istega meseca. Tekme bodo v dveh bazenih in sicer na športnem igrišču v Wembley, medtem ko bo druga v dvorani Wembley, ki bo imela dvojno vlogo. Najprvo bo postavlila na pokritem bazenu ring, kjer bodo bokarske tekme od 4. do 7. avgusta, nato pa bo bazen pokrit in stavljen na razpolago odboru za izvedbo finalnih plavalnih tekem. V bazenu na pretem bodo tudi tekme v skokih v vodo ter v waterpolo. Mali Argentince Casanova Oskar je bil edini, ki je preprečil, da ni Evropa zasedla vsa prva mesta v boku. Vendar bosta sedaj

manjkala Japonska in posebno Nemčija, ki ne bo mogla braniti naslova v težki in mušji kategoriji. Tekmam bo lahko prisostvovalo 12.000 gledalcev.

Polg vseh imenovanih panog bo tudi v Londonu nastop sabljavec in veslaec, medtem ko bo 28 narodov udeležilo tekem v basketbалу.

Samo 10 do 12 narodov se bo udeležilo prvenstev v bokeju na travi in tu bo verjetno imela glavno besedo Indija, ki je že dvakrat zapovrstjo, t. j. v 1932 in 1936 letu bila olimpijski prvak.

Tekme v rekoborbi se bodo začele takoj po otvoritvi olimpijskih iger in bodo vsebovale po šest kategorij za navadno in grško-rimsko rekoborbo. V tej panogi je v zadnji olimpiadi odzela največ prvih mest Svedska (4), medtem ko je Madžarska odnesla 3. Od 10. do 12. avgusta pa bodo tudi tekme v dvigovanju uteži.

Olimpijski prireditelni odbor proučuje sedaj modernizacijo modernega peterboja. V tem primeru bi moralo jahanje prepušiti prostor motorizaciji. Prvenstvo v tej skupini je v 1936 letu odnesel Nemec Handrick, medtem ko je v petih zaporednih olimpiadah bil ta naslov monopol švedskih atletov.

V telovadi je brez ošire konkurence posebno 1936 leta vodila Nemčija, vendar letos ne bo mogla braniti naslov te panoge. Jasno je, da bo največja borba med Madžari, Švicarji in Švedi. Sport tekem vsebuje 12 vaj, ki bodo morale biti izvedene po ekipah z 8 telovadci. V tekmi po sameznikom so polg proste vaje (parterne) predpazne se vaje na konju, krogi, branji in drugo.

Dolge londonske poletne večere bodo izbrali za nogometne tekme za olimpijsko prvenstvo, ki bodo na vseh londonskih igriščih. Finalne tekme bodo pa 11. 12. in 13. avgusta na olimpijskem stadionu. Zadnji olimpijski nogometni prvenstvo si je priborila Italija, vendar sedaj, da si letos Italija ne bo mogla zopet prisvojiti prvenstva, kajti nekateri države kot so Avstrija, Češka, Slovaška itd. so trenutno v najboljši formi, medtem ko imajo Italijani precej preglaiv za sestavo res dobre nogometne enajtorice. Na vsaki tekmi pa bodo ta najbolj obiskane tekme, kajti nogomet je na Angliškem najbolj priljubljena športna panoga.

Kako se je to prav za prav odigralo? Iz poloma ardenske ofenzive Hitler ni hotel napraviti zaključkov. Na njegovo kategorično povelje ta ofenziva ni bila ustavljena. Hitler ni bil dovolj, da bi premislil na vzhodno fronto čete, ki bi jih lahko poprseli drugod. Vse se je zgodilo tako, kakor je šlo! Generalstab, Dvanajstega januarja so začeli Rusi z velikimi silami veliko ofenzivo na Visli, južno od Varšave. Ker je bila nosa fronta prešaba, je prišlo čez nekaj dni malone na vse obrambni fronti na vzhodu do popolne katastrofe. Izgubili smo poljski Generalni guvernement, Slezijo, večji del vzhodne Prusije in potem se nemške pokrajine vzhodno od Odra. Rdeča armada je stala pri Kistrinu, pred vrati Berlina.

Guderian zaključuje svoje poročilo, podpraj in se umakne. Jas vsem s pisalne misle zadnji zemljevid. General Christians, ki se je poročil z eno imenom Hitlerjevih tajnic, pristopi in poroča o situaciji v zraku. Göring in načelnik njegovega štaba Holler poslušata stojič nekoliko ob strani. Guderian stopi k Dönitzu, se umakne z njim v ozadje dvorane ter ga začne prepričevati tiho, toda prodirno. Guderian ve, kakšen vpliv ima Dönitz na Hitlerja in ve, da bo lahko Dönitz dosegel kar koli prej kakor on. Gre znova za kurlandsko fronto.

Hitlerjevi zadnji dnevi

Rdeča armada pred vrati Berlina - Katastrofalni polom nemške obrambne fronte na vzhodu

Sestnajsto in osemnajsto armado, skupaj tri in dvajset divizij, ki so tam obkoljene, hoče Guderian po vsej sili spraviti nazaj v Nemčijo za okrepitev vzhodne fronte. O njihovem prebijanju skozi vzhodno Prusijo zdaj ne more biti niti govora. Toda se zdaj bi lahko te čete prepehali po morju preko kurlandskih morskikh pristanišč Vindave in Libave. Treba je samo pohiteti. Možnosti prevoza so vsak dan manjše, nevarnost velikih izgub pa narašča. Čuvati je treba sešernega vojaka. Na vse poskuse, ki jih je storil Guderian v ta namen prej, je odgovorjal Hitler z odklonitvijo, omenjajoč Švedsko. Hitler se boji, da bi Švedska še v zadnjem trenutku ne posegla v vojno, čeprav njegova mislija v Stockholm poroča, da do tega ne bo prišlo; toda Hitler domneva, da zadržuje Švedsko od tega kol-raka samo navzočnost kurlandskih divizij.

HITLER, KO SE JE VIDEL S KRONO VLADARJA VSEGA SVETA

Christians še ni končal. Govori o sovražnikih letalskih napadih na sektorje živih borb in preskrbovanju naših odrezanih čet s pomočjo aviacije. Hitler mu nestrno poseže v besedo: «Göring, kako stoji stvar z uporabo novih lovcov?» Göring nekaj v zadregi mrmra in sili v Kollerja, naj govori. Ta pa da besedo Christiansu. «Firer, v proizvodnji so nastale komplikacije, železniški promet vedno bolj peša, jaz...» Z naglo kretnjo mu Hitler poseže v besedo:

«Dalje!» pravi z zamolklim, hripavim glasom.

Christians nadaljuje svoje poročilo. Kako bi mogla biti letala izdelana? Brž ko so končane priprave za izdelovanje letala novega tipa in se začne njegova množična proizvodnja, sproži Hitler za izpolnitve letala nov predlog, o katerem so mu natvezili to in ono, prepove uporabljanje malone že izdelana letala in zapove konstruirati nova. To se dogaja že več let. Nemška letalska industrija ne more izdelati nobenega letala v večjih količinah. K temu je treba dodati še uničujoče letalske napade. Zato je nemška letalska industrija obupno zoostala za angleško in ameriško.

O položaju na morju poroča admiral Wagner, Dönitz stoji kakor prej pri pisalni mizi, tik pred Hitlerjem. Kraj njega stoji admiral von Fluhammer, ki je od leta 1934. Hitlerjev vojnepomorski adjutant in oficir za zvezo z velikim admiralom. Zdar o tem skoraj ni kaj povedati. Preskrbovanje čet na Norveškem in v Kurlandiji, nekakšni uspešnih operacij podmornic, brezpomembni spopadi naših obalnih ladij s sovražnikom — to je vse.

Obnavljanje situacije je končano. Vsi se ozro na Dönitza, ki se obrne k Hitlerju. «Firer, po razgovorih z glavno komando suhozemskih sil bi moral sporočiti

o umiku čet, ki so v Kurlandiji, naslednje. Načrt umika je izdelan. Pri maksimalnem izkoristku razpoložljivih ladij, zavrnitvi vseh ostalih zahtev glede tonaže in ob najmočnejši podpori letalstva računam, da bi potrebovali za umik čet in nujno potrebne tehnike štiri tedne. Del teškega orožja bi morali seveda pustiti tam. Gre za 500.000 vojakov. Nakladalno sposobnost Vindave in Libave smo upoštevali. Hitler vstane, prekriza roke na hrbtu ter napravi nekakšni korak naprej in nazaj, potem se naglo obrne ter reče zelo ostro in glasno, malone zakriči: «Saj sem že rekel, da o umiku čet iz Kurlandije ne more biti niti govora. Tehnike ne morem pustiti tudi. Razen tega moram misliti tudi

OB URI OBRACUNA JE SARNAL KOLOVOĐJA FASISTOV. Njih TOLP SAMO SE O PRAVLJNICI KAMP, POD KATERO BI POSTAL NEVIDEN

na Švedsko. Hitler se malo pomiri in pripomni: «Eno divizijo lahko umaknemo. Guderian, pripravite mi za jutri ustrezno osmulek. Hvala vam, gospodje, Bohrmann, ostanite, prosim!»

(Se nadaljuje)

Ubald Vrabec
najboljši slovenski zborovski skladatelj

Med nagradami, ki jih je nedavno podelil Komitet za kulturo in umetnost pri vladi FLRJ našim umetnikom, je prejel med zborovskimi skladbami za svojo pesem «Udar na udar» tretjo nagrado naš tržaški rojak Vrabec Ubald. S tem se je vrstil med najboljše jugoslovanske zborovske skladatelje (prvi dve nagradi nista bili podeljeni). Tov. Ubaldu Vrabcu, ki ga pri nas poznamo kot izvrstnega dirigenta tržaškega komornega zbora, k temu priznanju njegove skladateljske dejavnosti prav iskreno čestitamo in mu želimo še veliko uspehov pri njegovem nadaljnjem ustvarjalnem delu.

Ul. Vasari 10

TREVISAN

VELIKA IZBIRA MOSKIH IN ZENSKIH ČEVLJEV

NAJBOLJSIH ZNAMK PO ZELO UGODNIH CENAH.

OGLEJTE SI ZALOGO! OGLEJTE SI ZALOGO!

Ul. Vasari 10

TREVISAN

PREKRASNI
MODELINaimodernejši čevlji
za otroke in odrasle
CENE ZMERNE

TRGOVINA ČEVLJEV

GEC ALOJZI

TRST, UL. TRA I RIVI 2 (ROJAN)

ZADRUGA

PRODAJALCEV

KURIVA

URAD: Ulica Mazzini 6.

SKLADIŠCE: Ulica delle Milizie (Montebello).

Dobavlja po svojih silah:

oglje, trboveljski premog in drva

KMETIJE - VRTNARI

zapomnite si

Ustanova domačih kmetov,
ki nudi vse za kmetijstvo po najugodnejših cenah
in najboljši kakovosti je:

Kmetijska nabavna in prodajna zadruga

2 o. j. v TRSTU

Urad in skladišče: ULICA U. FOSCOLO št. 1 — Tel. 94-366.

Poslovalnica v TRSTU: ul. S. Mercadante št. 4 — Tel. 88-12.

Poslovalnica v MILJAH: ulica Mazzini št. 1. Svoji k svojimi!

UIVOD

D. D.

UVOZNI IN IZVOZNI ZAVOD — POSREDUJE VSE

VRSTE POSLOV S TUZEMSTVOM IN INOZEMSTVOM

TRST, ul. Cicerone 8

TELEFON 80-00 - 29-306 - 56-84

Koledar Osobodilne fronte za Tržaško ozemlje za l. 1948

Posledice vojne in krivične mirovne pogodbe vpljujejo na te knjige kakor si malokateri drugi. Slovenski zapad so razkosali med tri države, dve večji in eno manjšo, s tesnimi mejami. Trst je glavno mesto te države, a ne več glavno mesto Primorske in Istre, kakor bi mu pritriljo. Koledar skuša to dejstvo zabrisati, ker se ozira na vso Primorsko in preko nje, a ga ne more zabrisati. Ie knjige planiti mnogo tistega ognja, ki naj delno popravi slo brezobzirnega razkosavanja slovenskega ozemlja s umetniškimi, krivičnimi, protinaravnimi in protislovenskimi mejami.

Ta misel odmeva jasno in glasno iz članka Branka Babčica «Borba za Trst», ki je ves ubran na začetni motiv: «Ni moglo ločiti Trsta od ostale Primorske. Ista misel se oglašja iz mnogih drugih člankov. Lavo Cermelj je očital «Borbo pri zeleni mizi za osvoboditev primorskih Slovencev in Hrvatov. Ta borba se bo morala še dolgo in še vse drugače osvetljevati kot velik protislovenski sločin zapadnega kapitalizma zoper temeljne pravice emagotice Jugoslavije in Slovenije. Dr. V. Rapotec je prevzel Stalni statut Slovenskega tržaškega ozemlja (koliko osvobodilni, ki jih vojaška uprava Slovencom odjeh-

kal) in zbral «Ekonomske in finančne določbe glede Svobodnega tržaškega ozemlja». Zidar Ferdinand je očital «Pridobitve dveh let ljudske oblasti v Kopričnici. Petar Perič osvetljuje v hrvaščini «Borbu bujskih Hrvatov za život i demokracijo». J. Gavran opisuje «Naro narodno manjšino v Italiji in določbe mirovne pogodbe s Italijo» in dodaja na koncu «Kulturni pomen Gorice». Dr. Skrinjar Dragotin je očital «Jugoslovanski pitelci». Dr. Ant. Melik slika «Svobodno tržaško ozemlje v besedi in številkah».

Sledi 25 strani leposlovja s razgibanom «Aretacij» Ljosa Kraigherja, s izvirnimi upodobitvami Borisa Pahorja «Krajčevlji ni se presekali hudica», s prozo Andreja Budala, Saše Vuge in Damira Feigla ter z vrsto sodobnih stil-hov Crtomira Sinkova, A. Budala, Gemé Hajner, Ludovika Kalan, Iva Mariniča in Zdravka Ocvirka.

Miroslav Ravbar poroča o «Velikih sovjetskih pisateljih». Bogo Grafenauer «Nekaj o Slovenski Koroški». Lino Legisa o slovenskem delu po osvoboditvi. Čedo Dimič in hrvaščini o «Festivulu hrvaške kulture v Budimaru».

V strokovnem delu s članki iz raznih panog je spis Kocijančiča Marija o «Gospodarskem položaju

ju STO-ja v letu 1947» najhujša obtožnica zoper ZVU, ki s veliko vmenjo goji načrtno slabo gospodarstvo. Ivan Bukovec-Vojmir osvetljuje sindikalno gibanje v Trstu, Janko Furjan združništvo, Andrej Cok kmetijstvo, Mara Samosa boj tržaških žena za svobodo in demokracijo, Benjamin Marušič delo Rdečega križa, Andrej Budal Slovensko-hrvaško prosvetno zvezo, Drago Pahor slovensko šolstvo, Just Košuta Slovensko narodno gledališče in delo slikarja A. Sirka, A. Budal knjižne izdaje in periodični tisk, Janko Perot telasno ugojjo, J. Jelinčič Zorko doline in planine, Srečko Vilhar stoletnico Komunističnega manifesta.

Osvobodilna borba je dobila vredne poveljcevalce. P. A. Ograr rše borbo slovenske Istre, Vekoslav Spangar usodo desetih talcev, obsehnih na Proseku, Adal Jelinčič «Himmeltstransports» ali transport bolnih iz Ravensbrucka v Majdanec, B. M. Cokelj Trst v preteklosti in Vinko Gaberski zaključuje knjigo s «Slovenskimi imeni».

Koledar je pester in mnogovrsten, a po mnenju nekaterih se zmeraj ne dovolj. Nobena druga knjiga ni tako namenjena prav vsem kakor Koledar. Njegova narodno-vojna in splošno kulturna naloga je odlično izvršena. Razni politiki bi utegnili pogrešati še to in ono. Prevajajoče zalozbe. Izdala Gregorčičeva zalozba, Trst 1947. Opremi prof. A. Cernigoi. Natanljiva Zadruga tiskarna v Trstu. Strani 160.

*) Uredil odbor Gregorčičeve zalozbe. Izdala Gregorčičeva zalozba, Trst 1947. Opremi prof. A. Cernigoi. Natanljiva Zadruga tiskarna v Trstu. Strani 160.

Jezik ni v takih knjigah nikoli dovolj skrben, lep in čist — prav kakor v šolskih berilih. Najboljše je komaj dovolj dobro. V Koledarjih Gregorčičeve zalozbe se jezik bojiša od leta do leta — najboljši pa še ni. Uredniški odbor ni zadosti vestno izpolnil vse svoje jezikovno ugojne naloge, če ni nekaterim sotrudnikom nič popravil takihle nerodnosti in nepopolnosti: da borba ima globoko vsebino (str. 18, prav: da ima borba globoko vsebino), ponovno očistiti (prav: očistiti) fašizem (19), s (prav: z) lastnimi silami (18), s (prav: z) povzemanjem plač (19), strjevanje (21, prav: strjevanje), usakojenje (30, prav: usakojenje ali usakotitev), Zadruga, organizacije, uprave in zasebniki plačuje (prav, plačujejo) davke sorazmerno s njihovo (prav: s svojo) ekonomsko močjo (42), je najboljši (prav: najbolje) očital težave (43), da se dvigne življenjsko (prav: življenjski) raven (49), bi ostalo letos polovico pridelka (49, prav: bi ostala letos polovica pridelka), gospodski (89, prav: gospodski), gospodstvo (106, prav: gospodarstvo), upreženi, upreči (94, 100, prav: upreženi, upreči), pronika (112, knjiga ni tako namenjena prav vsem kakor Koledar, prav: proniknula), s prsi (141, prav: s prsmi) itd. Veliko je tiskovnih napak. Koledar bo moral še napredovati. A. BUDAL

Uredil odbor Gregorčičeve zalozbe. Izdala Gregorčičeva zalozba, Trst 1947. Opremi prof. A. Cernigoi. Natanljiva Zadruga tiskarna v Trstu. Strani 160.